

УЈЕДИЊЕНЕ НАЦИЈЕ

Генерална скупштина

Дистр.
ГЕНЕРАЛ

A/PEC/53/144
8. март 1999.

Педесет и треће засједање
Тачка 110 (б) дневног реда

SRPSKI JEZIK

РЕЗОЛУЦИЈА КОЈУ ЈЕ УСВОЈИЛА ГЕНЕРАЛНА СКУПШТИНА

[по извештају Треће комисије (A/53/625/Адд.2)]

53/144. Декларација о правима и одговорностима појединаца, група и државних органа о унапређивању и заштити универзално признатих људских права и основних слобода

Генерална скупштина,

Потврђујући значај придржавања циљева и принципа Повеље Уједињених нација за унапређивање и заштиту свих људских права и основних слобода за сва лица у свим земљама свијета,

Узимајући у обзир резолуцију Комисије за људска права 1998/7 од 3. априла 1998,¹ у којој је Комисија одобрила текст нацрта резолуције о правима и одговорностима појединаца, група, и државних органа у унапређивању и заштити универзално признатих људских права и основних слобода,

Такође узимајући у обзир резолуцију Економског и социјалног вијећа 1998/33 од 30. јула 1998. у којој је Вијеће препоручило Генералној скупштини усвајање нацрта декларације,

¹ Види Службени извјештај Економског и социјалног Вијећа, 1988, допуна бр.3(Е/1998/23), поглавље. II, дио А.

Свијесна значаја које усвајање нацрта резолуције има у контексту педесете годишњице Универзалне декларације о људским правима,²

- 1. Усваја Декларацију о правима и одговорностима појединаца, група, и државних органа у унапређивању и заштити универзално признатих људских права и основних слобода, припојених постојећој резолуцији;*
- 2. Позива владе, органе и организације система Уједињених нација и међувладине и невладине организације да повећају напоре у ширењу Декларације и њеном поштивању и разумевању и захтијева од Генералног секретара да уврсти текст Декларације у следеће издање *Људских права: Тренутно важећи међународни правни инструменти.**

*85. Пленарна скупштина
9. децембар 1998.*

АНЕКС

Декларација о правима и одговорностима појединаца, група и државних органа у унапређивању и заштити универзално признатих људских права и основних слобода

Генерална скупштина,

Потврђујући значај придржавања циљева и принципа Повеље Уједињених нација за унапређивање и заштиту свих људских права и основних слобода за са лица у свим земљама свијета,

Потврђујући такође значај Универзалне декларације о људским правима³ и Међународних споразума о људским правима⁴ као основних елемената међународних напора у унапређивању универзалног поштивања и придржавања људских права и основних слобода и значај других докумената о људским правима који су усвојени у оквиру система Уједињених нација, као и оних на регионалном нивоу,

Наглашавајући да сви чланови међународне заједнице треба да испуне, заједно и одвојено, своју свечану обавезу унапређивања и подстицања људских права и основних слобода за све, без разлика било које врсте, укључујући разлике засноване на раси, боји коже, полу, језику, религији, политичком или било ком другом увјерењу,

² Резолуција 217 А (III)

³ Резолуција 217 А (III).

⁴ Резолуција 2200А (XXI), анех

националном или друштвеном поријеклу, имовини, рођењу или неком другом својству, и потврђујући посебан значај успостављања међународне сарадње у испуњавању ове обавезе, у складу са Повељом,

Признајући важну улогу међународне сарадње и драгоценог доприноса рада појединаца, група и удружења у стварној елиминацији свих кршења људских права и основних слобода народа и појединаца, у вези са масовним, очигледним и систематским кршењима попут оних која су проистекла из апартхејда, свих облика расне дискриминације, колонијализма, стране доминације или окупације, агресије или пријетњи националној суверености, националном јединству или територијалном интегритету и одбијања да се признају права народа на самоопредељење и право сваког народа да спроводи пуну сувереност над својим богатством и природним ресурсима,

Признајући везу између међународног мира и безбједности и уживања људских права и основних слобода и имајући на уму да одсуство међународног мира и безбједности не одобрава непоштовање истих,

Поново наглашавајући да су сва људска права и основне слободе универзалне, недјелјиве, међузависне и међусобно повезане и да морају бити унапређиване и примјењиване на правичан и непристрасан начин, без предрасуда у спровођењу сваког од права и слобода,

Наглашавајући да главна одговорност и обавеза за унапређивање и заштиту људских права и основних слобода припада држави,

Признајући право и одговорност појединаца, група и удружења у унапређивању поштовања и ширења знања о људским правима и основним слободама на националном и међународном нивоу,

Проглашава:

Члан 1

Свако има право да појединачно и заједно са другима, унапређује и залаже се за заштиту и остваривање људских права и основних слобода на националном и међународном нивоу.

Члан 2

1. Свака држава има највећу одговорност и обавезу у заштити и спровођењу

свих људских права и основних слобода, *интер алиа*, примјеном оних корака који су нужни да се створе сви неопходни услови у друштвеној, економској, политичкој и осталим областима, као и неопходних законских гаранција којима би се обезбиједило да су сва лица, појединачно и заједно са другима, а које су под њеном јурисдикцијом, у могућности да уживају сва права и слободе у пракси.

2. Свака држава ће примјенити све законодавне, административне и друге кораке који су нужни да би се осигурала стварна гаранција права и слобода поменутих у актуелној декларацији.

Члан 3

Домаћи закон који је у складу са Повељом Уједињених нација и осталим међународним обавезама државе у области људских права и основних слобода је законски оквир у којем људска права и основне слободе треба спровести и уживати их и у којем треба спровести све активности које су поменуте у актуелној Декларацији за унапређивање, заштиту и практично остваривање тих права и слобода.

Члан 4

Ништа се у актуелној декларацији не може тумачити као одступање или противријечност циљевима и принципима Повеље Уједињених нација или као рестрикција или избјегавање одредаба Универзалне декларације о људским правима², Међународних споразума о људским правима и других међународних докумената и обавеза које су примјењиве у овој области.

Члан 5

У циљу унапређења и заштите људских права и основних слобода свако има право, појединачно и заједно са другима, на националном и међународном нивоу:

(а) Да се састане и окупи на миран начин;

(б) Да оформи, придружи се и учествује у невладиним организацијама, удружењима и групама;

(ц) Да комуницира са невладиним и међувладиним организацијама.

Члан 6

Свако има право, појединачно и заједно са другима:

(а) Да зна, тражи, прибави, прими и посједује све информације о свим људским правима и основним слободама, укључујући приступ информацијама како се та права и слободе остварују у домаћем законодавном, судском и административним систему;

(б) Да, као што је предвиђено људским правима и другим примењивим међународним документима, слободно објављује, саопштава и шири међу другим људима ставове, информације и знање о свим људским правима и основним слободама;

(ц) Да проучава, расправља, стиче и брани своја увјерења о придржавању, и законски и у пракси, о свим људским правима и основним слободама и да путем ових и других одговарајућих средстава, скрене пажњу јавности на та питања.

Члан 7

Свако има право, појединачно и заједно са другима, да развија и расправља о новим идејама и принципима људских права и да заговара њихово прихватање.

Члан 8

1. Свако има право, појединачно и заједно са другима, да има ефикасан приступ, који није заснован на некој дискриминаторској основи, учешће у управљању својом земљом и у вођењу јавних послова.

2. Ово укључује, *интер алиа*, право, појединачно и заједно са другима, да се подносе приједлози за побољшање рада владиних тијела и органа и организација које се баве критиковањем вођења јавних послова и да се скрене пажња на било који аспект њиховог рада који може спутавати и спријечавати унапређење, заштиту и остваривање људских права и основних слобода.

Члан 9

1. У спровођењу људских права и основних слобода, укључујући унапређење и заштиту људских права поменутих у актуелној декларацији, свако има право да, појединачно и заједно са другима, има користи од дјелотворног правног лијека и да буде заштићен од кршења тих права.

2. У том циљу, свако чија су права или слободе наводно прекршена, било лично, било кроз законски овлаштено заступање, има право на жалбу и брзо преиспитивање жалбе на јавном саслушању пред независном, непристрасном и надлежном судском или неком другом

влашћу утврђеном законом и право да добије од такве власти одлуку у складу са законом која обезбјеђује компензацију, укључујући прописану надокнаду, тамо где је дошло до кршења права и слобода тог лица, као и спровођење коначне одлуке и надокнаде, све поменуто без непотребног одлагања.

3. У том истом циљу, свако има право, појединачно и заједно са другима, *интер алиа*:

(а) Да се жали због политике и поступака појединачних службених лица и владиних тјела с обзиром на кршења људских права и основних слобода, петицијом или другим одговарајућим средствима надлежним домаћим судским, административним или законодавним властима или било којој другој надлежној власти предвиђеној законским системом државе, што би требало да испостави њихову одлуку без непотребног одлагања;

(б) Да присуствује јавним расправама, судским поступцима и суђењима да би оформили мишљење о њиховој сагласности са националним законом и примјењивим међународним обавезама и дужностима;

(ц) Да понуди и обезбиједи стручну, квалификовану правну помоћ или други релевантан савјет и помоћ у одбрани људских права и основних слобода.

4. У истом циљу, и у сагласности са примјењивим међународним документима и процедурама, свако има право, појединачно и заједно са другима, на неометан приступ и комуникацију са међународним тјелима са општом или посебном надлежношћу у сврху достављања и разматрања званичних порука по питањима људских права и основних слобода.

5. Држава мора спровести брзу и непристрасну истрагу или мора обезбедити да до истраге дође кад год постоји разумна основа за сматрање да је било кршења људских права и основних слобода на било ком дијелу територије под њеном јурисдикцијом.

Члан 10

Нико не смије да учествује, чињењем или нечињењем, у кршењу људских права и основних слобода и нико не смије да буде подвргнут казни или непријатељском поступку било које врсте због одбијања да се то учини.

Члан 11

Свако има право, појединачно и заједно са другима, да се на законит начин бави својим занимањем или професијом. Свако/а чије занимање, као посљедицу има могућност да се утиче на људско достојанство, људска права и основне слободе других треба да поштује та права и слободе и придржава се релевантних националних и међународних стандарда стручног и професионалног понашања или етике.

Члан 12

1. Свако има право, појединачно и заједно са другима, да учествује у мирољубивим активностима против кршења људских права и основних слобода.

2. Држава мора предузети све неопходне мјере да, преко надлежних власти, обезбиједи заштиту свих, појединачно и заједно са другима, заштиту од било ког насиља, пријетњи, одмазде, *де факто* или *де јуре* непријатељске дискриминације, притиска или било које друге произвољне радње која је последица његовог или њеног легитимног остваривања права поменутих у актуелној декларацији.

3. У том смислу, свако има право, појединачно и заједно са другима, да буде успјешно заштићен у оквиру националног закона за реаговање и противљење, мирољубивим средствима, активностима и поступцима, укључујући ту и оне настале пропустом, а које се могу приписати државама, које доводе до кршења људских права и основних слобода, као и чиновима насиља које спроводе групе или појединци и који утичу на уживање људских права и основних слобода.

Члан 13

Свако има право, појединачно и заједно са другима, да тражи, прима и користи ресурсе изричито за сврху унапређења и заштите људских права и основних слобода мирољубивим средствима, а сходно члану 3 актуелне декларације.

Члан 14

1. Држава има одговорност да предузме законодавне, правосудне, административне и друге примјерене мјере за унапређење разумијевања грађанских, политичких, економских, социјалних и културних права код свих лица под њеном јурисдикцијом.

2. Такве мјере укључују, *интер алиа* :

(а) Објављивање и широку доступност примјењивих националних закона и прописа и примењивих основних међународних докумената о људским правима;

(б) Потпун и равноправан приступ међународним документима у области људских права, укључујући периодичне извештаје државе тјелима основаним путем међународних споразума о људским правима којих је она потписница, као и сажете записнике расправа и званичних извештаја тих тијела.

3. Држава мора да обезбиједи и подржи, где је то примјерено, стварање и развој даљих националних установа за унапређење и заштиту људских права и основних слобода на цјелокупној територији под својом јурисдикцијом, без обзира на то да ли су у питању омбудсмани, комисије за људска права или неки други облик националне установе.

Члан 15

Држава има одговорност да унаприједи и олакша наставу о људским правима и основним слободама на свим нивоима образовања и да обезбиједи да одговорни за обучавање адвоката, службених лица задужених за спровођење закона, особља у оружаним снагама и лица на јавним функцијама укључујући одговарајуће елементе наставе о људским правима у оквиру програма за обучавање.

Члан 16

Појединци, невладине организације и релевантне установе имају важну улогу у освијешћивању јавности по питањима везаним за сва људска права и основне слободе кроз активности као што су образовање, обучавање и истраживање у овим областима да би се даље повећало, *интер алиа*, разумевање, толеранција, мир и пријатељски односи између народа и између свих расних и религијских група, имајући у виду различите позадине друштава и заједница у којима они обављају своје активности.

Члан 17

У остваривању права и слобода поменутих у актуелној Декларацији свако ће, делујући појединачно или заједно са другима, бити подвргнут само оним ограничењима која су у складу са примјењивим међународним обавезама и која су одређена законом искључиво у сврху обезбјеђивања прописаног признавања и поштовања

права и слобода других и постизања правичних захтева моралности, јавног реда и општег благостања у демократском друштву.

Члан 18

1. Свако има обавезе према и унутар заједнице, у којој сам слободно и потпуно развија његову или њену личност.
2. Појединци, групе, установе и невладине организације имају важну улогу и одговорност у чувању демократије, унапређењу људских права и основних слобода и доприносу унапређењу и напредовању демократских друштава, установа, и процеса.
3. Појединци, групе, установе и невладине организације имају важну улогу и одговорност у доприносу, како је примјерено, унапређењу права сваког ка социјалном и међународном поретку у којем права и слобода изложене у Универзалној декларацији о људским правима и осталим документима о људским правима могу бити потпуно остварене.

Члан 19

Ништа у актуелној декларацији не смије бити тумачено на начин који подразумева право било ког појединца, групе, или државног органа било које државе да се бави било којом активношћу или спроведе било који чин усмјерен на разарање права и слобода поменутих у актуелној Декларацији.

Члан 20

Ништа у актуелној декларацији не смије бити тумачено што би допуштало државама да подржавају и унапређују активности појединаца, група појединаца, установа или невладиних организација супротно одредбама Повеље Уједињених нација.